

ZADARSKILIST

ZADAR, petak, 11. kolovoza 2000.
BROJ 710 GODINA 6. Cijena 5 kn

Vlado Franjević po dolasku u Zadar prvo je nazvao naš "Zadarski list"

Ovih je dana u hotelu "Barbara" odsjeo hrvatski slikar, publicist i kolumnist u hrvatskim kulturnim novinama posvećenim našoj emigraciji, **Vlado Franjević**, umjetnik koji se već etabirao u nekim europskim državama, posebice Švicarskoj, gdje se doselio prije Domovinskog rata na poziv majke koja je tamo živjela preko dva desetljeća. Nakon što je upoznao buduću suprugu, kasnije se preselio u njezin rodni kraj, u državicu Lichtenstein.

ZADARSKI LIST
petak, 11. kolovoza 2000.

ODGOVOR UZ KAVU

KULTURA

U Zadru je ovih dana na ljetovanju slikar i publicist **Vlado Franjević**, koji dugi niz godina živi i radi u Lichtenstein

Bila bi mi čast u ovome gradu otvoriti vlastitu izložbu slika

ra. Franjević je rođen 1963. u Martincu pokraj Čazme, a u Zagrebu je završio Školu primijenjenih umjetnosti. U to se vrijeme družio s nekim danas videnijim hrvatskim umjetnicima, kao što je **Goran Tribuson**, ali i nekim našim sugrađanima koji su tada studirali ili živjeli u metropoli, primjerice s akademskim kiparom **Aldom Krizmanom**, kemičarem **Mišelom Vilharem** i akademskim slikarom **Antunom Borisom Švaljekom**.

Vlado Franjević nekim od naših umjetnika kasnije je uzvratio prijateljstvo, ugostivši ih u svojem Švicarskom, a poslije i lichtensteinskom domu, pa je tako organizirao izložbu slikarice **Vjere Stanin**. Sa suprugom je pokrenuo i godi-

a u posljednje vrijeme intenzivno se bavi slikarstvom, prešavši s neokspresionističkog procedea na tzv. 'bodeninstallation', izlažući osim Švicarske i Lichtensteina i u Monaku, Njemačkoj, te Hrvatskoj, u koju uskoro dovodi poznatog lichtensteinskog umjetnika. Arno Eehri, naime, izlagat će u zagrebačkoj galeriji 'Karas', a u tijeku su dogовори oko njihove zajedničke izložbe u Zagrebu, dok je Vlado Franjević posebno zainteresiran za izložbu koju bi postavio u Zadru,

ne osobe, ali je većina, nažalost, trenutačno na godišnjem odmoru.

Pričali smo dugo s našim gostom, koji je ispričao priličan broj zanimljivih detalja iz vlastite biografije, uključujući i prijam kod princeze od Monaca, svima nam znane **Grace Kelly**, ali i mnoge zgodne vezane za umjetnički svijet, njegove kolege iz domovine i inozemstva, pokazujući nam pritom kataloge s izložbi, samostalnih i skupnih, kao i novine koje izlaze za naše emigrante a u

piše redovitu kolumnu. Na kraju upoznali smo ga s još jednom za nimaljivom osobom, slikarem **Marijom Tomasom**, ostavivši ih da razmijene iskustva, adrese i brojeve telefona. Morali smo, naime, pohititi natrag u redakciju i latiti se posla, a što se našeg gosta iz Lichtensteina tiče, pao je dogovor za još jednu jutarnju kavu, kada ćemo popričati i o tome kako on kao regularan gost vidi i doživljava hrvatski turizam danas. A što je, naravno, priča za jednu posve drugačiju stranicu.

Hrvatski dijasporski list

Domovina

Dijaspora

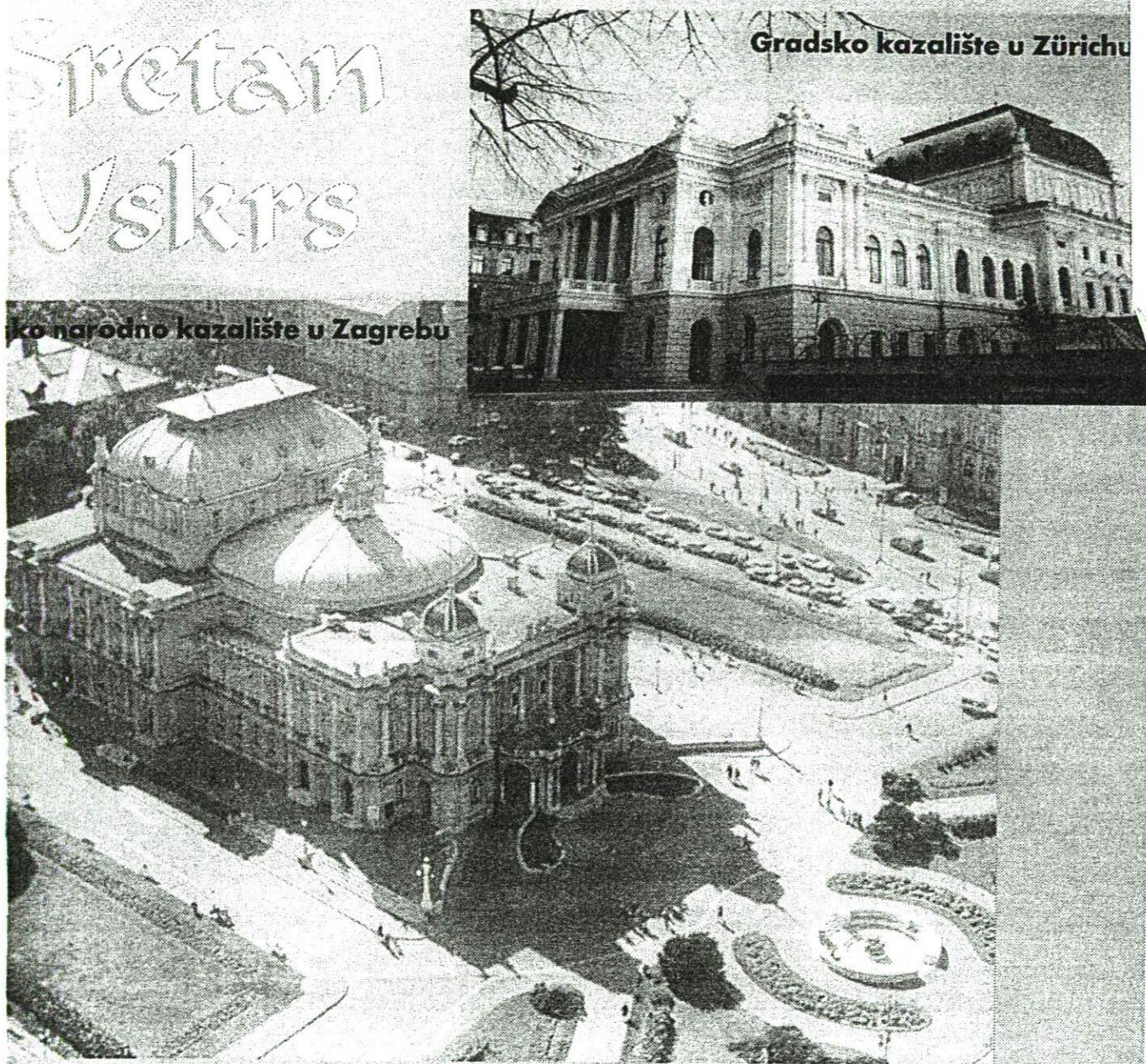
Br./Nr. 27 • ŠVICARSKO IZDANJE • OŽUJAK / MÄRZ 2000.

Abs.:
DESDER GmbH
CH-8152 Göttingen Postfach 8

AZB 8052 Zürich

Franjević Vlado
Dorfstrasse 70
9495 Triesen

*** 585

InfoLINE ZA SVA
D ZA PRIJEVODE I SAVJETE ZA CIJELU ŠVICARSKU - MOŽE I PUTEM POŠTE

InfoLINE ZA SVA
D ZA STRANACA

200 57 81 79

- ovjereni prijevodi svih dokumenata
- savjeti za sva pitanja stranaca
- pitanja izbjeglica (F i L vize)
- boravišne i radne dozvole
- pratnja kod državnih službi, sudova, liječnika...
- pitanja isplate mirovinskog fonda
- pomoć kod traženja zaposlenja ili stana
- pravni savjeti vezani uz Hrvatsku i BiH
- pomoć pri povratu imovine u BiH

FOTO-KOMENTAR

najboljih igrača prstena Jozo Ivkić zvani Koza

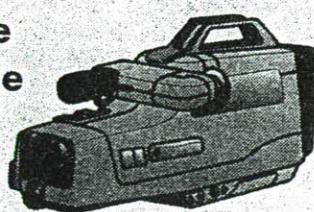
ten, majstore!

očima u Bosni i Slavoniji, osobito u Posavini, nekad tara igra skrivanja "prstena pod kapu", bila je veoma njima i među mlađima. I naravno, imala svoje majstori sakriti prsten i one što su ga znali naći. Igra, koja dugo u noć, podižući ponekad strasti i zagrijavajući je biti majstor pa sakriti drugom majstoru. portsko društvo "Bosanska Posavina" iz Staada na koje okuplja veliki broj Posavljaka cijele regije, već vremenjem prostorijama u Staadu organizira i turnire u tako, kao u prošla vremena, u zimskim večerima i stena, i to ne samo iz Švicarske nego i iz Njemačke. Stara tradicija barem za nekoliko večeri oživi i predla ih opet sakrije pod kapu, kao i prsten, do sljedeće zaboravi...

D

Ideo Reportage

sje drage događaje

BOŽIDAR JAKŠIĆ Shopping-Center 13
CH-8957 Spreitenbach
+41 056 401 31 84
+41 079 233 46 16

nom uključujući i vikende
| 14.00-24.00 sati

57 67 65

idnji sa stručnim timom

oć i savjeti

i po novom
izazivanje► kod svakodnevnih
briga i dilema**IZ LIECHTENSTEINSKOG KUTKA (1)****NACIONALNI IDENTITET, KULTURA JEDENJA I UDRUGA KOJE NEMA**

Svako sujedočanstvo treba imati početak. O kraju istog početka o sujedočanstvu i njegovom tijeku će odlučiti drugi. Ne ja. Koji se zove slučajni suputnik i zapisničar. Ima filozofa koji će opet imati potrebu ne slagati se s uvodnom riječju. Neka stoga bude kombinacija slova!

Piše: Vlado FRANJEVIĆ, Triesen (FL)

Put me doveo u sredinu koja mi je kao nepoznatom došljaku dozvolila dokazivati se i koja je u relativno kratko vrijeme počela respektirati moje prisustvo na njezinu vlastitoj kulturnoj sceni. Za to i takvo činjenično stanje zasluga je svakako i jedne od kćeri liechtensteinskih koja se hrabro odlučila potpisati bračni savez s tipom od onih koje su tada češće nego danas zvali pogrdnjim imenom - Jug. Ta i takva sredina u kojoj sam po prvi puta u svojoj život i materijaliziranoj skromnosti akceptiran onakvim kakav jesam (ime rodnog mi sela i moje osobno hrvatsko ime i prezime zabilježeno je u umjetničkoj agendi 1999. u izdanju liechtensteinske državne zbirke te mi je bio ponuden tromjesečni boravak u Kini kao jednometod od dva liechtensteinska predstavnika u kulturnoj izmjeni na osnovi Liechtenstein - Kina) za mene je postalo vrelo spokoja i baza budućnosti. Kao u ostalom i svim ostalim Hrvaticama i Hrvatima ovdje, koji su ponekad možda pregrubi u svojim nekonstruktivnim kritikama prema domaćinu. I koji su brzo zaboravili zašto smo u stvari svi skupa došli ovdje. Da se naviknemo putovati put boljšitka. I jer nam tamo gdje smo do prije bili nije bilo dobro.

Kad sam se 1993. godine doselio u Liechtenstein saznao sam za udrugu Hrvatica i Hrvata "Union Kroatien - Liechtenstein". Ista se udruga smatra humanitarno-kulturnom. Ali je tamo nažalost bilo jako malo od one vrste kulture koja je trebala biti promidžba sveukupnosti i raznolikosti kulture u Hrvata u dijaspori.

Jer su ljudi koji su objektivno gledano mogli na tom polju uraditi hrpu valjanih stvari izasli iz unije, a to se dogodilo jer je tu istu vodio - za kvalitetnije poduhvate - nesposoban čovjek, sve se u stvari svelo na novokomponirani hrvatski kič. Koji se zatvarao u sebe. U svoj mali krug. U kojem je bilo sve manje mesta za Liechtensteince i Liechtensteinke. Uživljivali smo se u samodopadnost i samodovoljnost. Po principu: tko stoji pod šatorom, a na kojem visi hrvatski stijeg, u sredini Vaduza ili bilo kojeg drugog liechtensteinskog mjesta u vrijeme godišnjih sajmova, stoji u - Hrvatskoj.

A kako će se isti u toj takvoj Hrvatskoj ponašati odlučit će predsjednik jedne male unije koja je hrvatstvu u Liechtensteinu usudujem se pisati, donijela ipak više nevolje nego dobra. Jedna od vrlo važnih kultura je kultura jedenja.

Tu je predsjednik prodal foru kak je čevapčić vrlo važan dio svehrvatskih kuhinja. Pital sam ga zašto radi takvog kaj (pitajući sam koristil "polukavčinu" kak bi me ovaj bolje razmisljal) jer to isto prodaju kao svoje nacionalno jelo i Srbi i Bošnjaci ispod svojih šatora u susjedstvu. Utopistički sam mislio da bi trebalo nešto izmislići za jelo što još u ovim krajevinama nije poznato. Jer mi se više nije htjelo biti Čevapčić-Ausländer. Obrazloženje je bilo: Za nekaj novog izmisliću treba puno znoja. A čevapčići, ljudi moji, pa to je jedna uhodana stvar, to ide dobro! Hm? Takvo razmišljanje me podsjeća na nešto...

Da se razumijemo - osobno nemam ništa protiv čevapčića, ali se uvijek iznova pitam jesu li doista čevapčići ono što je jedno od glavnih obilježja našeg hrvatskog nacionalnog identiteta. Moj odgovor uvijek je - ne! Kako to biva u svim sličnim pričama, Hrvatice i Hrvati koji su uniji - a kroz uniju i promidžbi domovine nam - mogli i znali biti na pomoći, skoncentrirali su se isključivo na svoj osobni probitak i osobnu karijeru. Znajući da ako tako uspiju pridonijeti će i ukupnosti pozitivnih vibracija, a koje će se na kraju morati dopisati cjelokupnom hrvatskom korpusu. Samo ostaje ipak činjenica da ima pojava kojima se samo i isključivo mogu oduprijeti organizacije. Cijela bi stvar imala jednu drugačiju težinu i dimenziju da su prosvjedna otvorena pisma javnosti bila potpisana od strane jedne ozbiljne organizacije.

Hrvatski dijasporski list

Br./Nr. 28 • ŠVICARSKO IZDANJE • LIPANJ/JUNI 2000.

GORANKO FIŽULIĆ

HRVATSKA MORA BITI U PRVOJ LINIJI ZEMALJA ZA PRIKLJUČENJEM EUROPSKOJ UNIJI

DR. MATE GRANIĆ

HRVATI U BOSNI I HERCEGOVINI NISU DIJASPORA

Renata Ivanišević

UR ED VÄR PRIMORDIALS

INFO-LINE ZA SVA

PITANJA STRANACA

0900 57 81 79

telefonirajte svaki dan od 09 do 22 sati

NOVO: vksko novi ured u Bihaću (na granici pored Bosilja) za goste iz Švicarske, Njemačke i Francuske s rođnim vremenom od 09 do 20 sati

Kruženje priča, prepričavanje i istina

Piše: Vlado FRANJEVIĆ

Mislim da nije u redu zahtijevati da autor jednog štiva piše jezikom mase. A to je baš netko nedavno predlagao. Kada bi autor to stvarno činio podržavao bi lijenost čitača. Na čitatelju je čitati i pokušati razumjeti. A za svako razumijevanje je potreban trud i muka. Od muke se znoji... I tako dalje. No, ne treba posustati. U slučajevima kada čitatelj ne razumije sve riječi i misli koje je autor napisao dovoljno je kontaktirati autora, ili s njim pisemno ili usmeno polemizirati.

Plod polemiziranja će, pak, biti kontakt. A kontakti su ono što nam daje šansu da se bolje upoznamo. A ako se pak bolje upoznamo znaćemo je li nam je važno da se zajedno družimo i zajednički investiramo snagu u možebitne zajedničke projekte koji život čine! U slučaju da se zbog bilo kojeg razloga ne stupi u kontakt sa onim koji je pisao dotični zapis u kojem su nerazumljive riječi i(l) možebitni misaoni kaos, bilo bi dobro proslati mudre knjige. Ili pitati uredništvo lista koje je objavilo tekst.

Tada bi bilo manje prepričavanja. Kojih, nažalost, uvek ima.

Prepričavanje br. 1: Jedan je polupredsjednik posao na moju adresu (tako mi je rečeno), zbog prvog nastavka kojeg sam na ovom istom mjestu pisao, ružne riječi. I prijetnje. Da li to pak ima veze s primitivnošću, ne znam. Možda to ima veze s nerazumijevanjem pisane supstance ili nepoznavanjem kulture komuniciranja!? Koja bi nam svima skupa dobro došla.

Prepričavanje br. 2: Jedan je polupredsjednik skuplja homo sapiens croaticus društvo u Kneževini i u susjednoj nam lijeponašoj Švicarskoj. To je pak društvo trebalo u svibnju peći (opeeet!) čevapčiće na godišnjem sajmu u Schaanu, jednom od liechtensteinskih kutaka. I bi tako. Jašući svjetlo bljeska munje zvane reponja taj je vietez, kao vitez Sokol u Zagorkinoj pripovijesti "Plameni inkvizitor", ujahao opet u njihovu stvarnost. I oni su ga slijedili i pekli mu one gužvice mesa. Tako mi je rečeno.

Prepričavanje br. 3: Kad sam došao u najmanji kutak Kneževine, a kako bih bio vidio i, možda, nešto ili nekoga "pobjedio" pričalo se podsmjehom u nekim Hrvatskim krugovima (tako mi je rečeno): "Pa kaj on misli? Kaj je došel tu prodavat NAMA njegovu umjetnost!"? Kad sam kao jedina "hrvatska bilj-

ka" pisao protesna pisma u javnosti i zbog toga dobio od jednog Švicara u tisku naslov "hrvatskog nacionalističkog propagatora" nekoliko se sivih spodoba usudilo mi reći: "Svaka ti čast, to si dobro napisal. Baš onak kak je"! U javnosti se to ne bi, niti nisu, nikada usudili. Tako sam ostao sam. Sa jednom hrbrom Liechtensteinkom koja je dijelila svu moju patnju prouzročenu lažima, netolerantnošću informativnih medija i javnih institucija. Ostalo mi je uzdati se u se i u svoje oštре potkove.

Istina br. 1: Nema dugo da mi je rečeno: "Ma daj, od..bi! Ti si mi preliberalan"! I to sa najnegativnim konotacijama! I kak sad paše ono što mi je onaj Švicarac priljepio sa ovim što mi lijepi jedan mladi Hrvat? To više ne mogu slijediti. Jedna mi je pak ministrica kulture jedne europske zemlje jednom rekla, kad mi je otvorila vrata svojeg ureda u vladinoj zgradi gdje sam bio primljen: "Uđite samo, vi mi ležite nekako na srcu". Ni to ne znam više slijediti.

Istina br. 2: O liberalizmu u političkom smislu ne znam ništa. Niti me u svari isti, kao niti najdesnija ili najlijevija strujanja, zanima. U političkom smislu. A da imam prijatelje Liechtensteince, Švicarce, Nijemce, Portugalce i Poljake to je istina. Da sam krsni kum jednom tamnoputom Portugalcu čiji roditelji potječu iz Mozambika i Angole to je isto istina. Da se dopisujem s Japancima nije laž. Kao niti da su u mojoj atelieru bili gosti kineski i ukrajinski, te po jedan srpski i albanski umjetnik, te da smo u našoj galeriji pored jednog hrvatskog umjetnika izlagali likov-

na dijela jednog slovenskog i austrijskog kreativca. Istina je da sam zbog svojeg kulturno-umjetničkog projekta imao kontakte sa Indijcem i Finkinjom, sa Tibetancima, Turcima i Kurdimu. I u svim tim kontaktima osjećao sam se dobro. Ta vrsta kulturno-humanitarnog liberalizma je za mene stil života koji sam učio živjeti u bakinom i djedovom dvorištu jednog malog sela na

obroncima Mo-slavačke gore, nedaleko Čazme. U Hrvatskoj. Taj i takav djedov i bakin nauk je za mene ovozemaljska svetinja. Protiv koje još nisam cijepljen. I zbog kojeg valjda neću biti kastriran.

Završna riječ o kruženju priča. Kako se i iz ovog štiva primjećuje, iz mojih sloganovih kombinacija zrači određena doza egoizma. Moje "ja" je ona prizma

kroz koju razumijevam sve interne i eksterne vibracije. Djeliči usuda? Jer živim javnost, ne bojam se bića kritike. Ako je taj u rukama dobromajernika.

U dijelu svehrvatskih krugova liechtensteinskog kutka kružile su i kruže priče da mi u svari nije do ničega stalo nego do osobne promidžbe. Ništa me drugo nije do sada zanimalo. Samoprodaja. Koristoljubje. Takve me izjave pak podsjećaju na jednog opet drugog, isto jako važnog, predsjednika. A koji je prvo rekao da oni u svojoj grupi trebaju jedan takav primjerak kao što sam tijelom, dušom i onim trećim sam.

Da bi već nakon kratkog vremena tvrdio taj isti genijalac da se nigdje ne pojavljujem ako od toga nemam koristi. Jedna od vrlo važnih zaključnih rečenica te vrste predsjednika i polupredsjednika, i njihov moto zasljepljenja, je: "A čuj, a 'ko će te ak' neće tvoj"!

Nameće mi se zaključak:

Motorika moje volje, sposobnost ustrajnosti, kvocijent inteligencije, sve to da, a sve ono što okružuje te apstraktne pojmove i sa istima sačinjava moju kompletну malenkost, to radije ne. Jer to je možda (buuuuu!) "p.... dim" (da se izrazim točkama kak' bi me svatko razmel).

OPET U ŠVICARSKOJ KULTURNOJ JAVNOSTI

VLADO
FRANJEVIC
INNEN/AUSS
KUNSTRAU
8.-30.9.2000

Hrvatski dijasporski list

Domovina

Dijaspora

Br./Nr. 30 • ŠVICARSKO IZDANJE • PROSINAC/DEZEMBER 2000.

Sretan Božić

PEĆAK KILOŠ
Décembre
**Ratne legende
o Rođaju Ćipi**

19

7

**DRŽAVNA IZASLANSTVA
IZBJEGAVAJU SUSRETE
S DIJASPOROM**

24

*l'Epicerie *** du Globe*

**TKO JE NA IZBORIMA U BIH
POBIJEDI HRVATE?**

Dragi gospodine uredniče,
Koristim priliku zahvaliti se Vama osobno kao i Vladu Franjeviću, autoru članka objavljenog u zadnjem broju, iz kojega se čitalaštvo Vašeg lista informira o mojim dosadašnjim sportskim aktivnostima. Ovo je prvi puta da je netko od hrvatskih informativnih glasila potrošio vrijeme i investirao volju u informiranje o mojim sportskim streljeњima, zato je objava istoga članka za među još od većeg značaja. Hvala Vam lijepa. Želim Vam puno uspjeha u dajnjem radu. Srdacni pozdravi iz Lichtensteina.

Ivana Dvorniković

Štovano uredništvo

Želim Vam svima redom čestitati i zahvaliti na sve boljem i sve ljepšem Hrvatskom dijasproskom listu, ali i na Vašem trudu i zalaganju. U listu se uvijek mogu pročitati korisne i vrijedne informacije, a ja bih ovdje istaknula posebno dva priloga iz prošlog broja. Prilog o putovnicama podsjetio me na moju borbu za putovnicu sada već daleke 1986. kad su mi u ondašnjem jugo-konzulatu pokušali "podvaliti" putovnicu pisani u cirilicom... Rekla bih samo, puno se toga promijenilo, ali treba se promijeniti još puno toga. Na ovo me pismo potakao međutim još više članak o Hrvatskom humanitarnom forumu, gospodina Zvonimira Mitra. Osobno mi je poznato koliko on čini iz ljubavi prema onima koji su potrebiti naše pomoći, i premda je u članku vjerojatno namjerno "zaboravio" istaknuti svoje velike zasluge, treba to reći: njegova humanost i njegova želja drugima pomoći zasluguje svaku pohvalu. Bog mu dao zdravlja, da i dalje uspešno, uz silne obveze, i dalje ne žali truda i volje u vodenju i organiziranju pomoći drugima. I ne samo njemu nego i svima drugima, često i bezimenim suradnicima Hrvatskog humanitarnog foruma iz Badena. Takva solidarnost nije gola priča, oni je pokazuju i djelima. Objavljujte, ako možete, što više takvih primjera. Sve najbolje Vama u radu i životu, zu pozdrave.

Marica Oreški,

Mi se zahvaljujemo gdje Oreški na opširnom pismu, koje smo zbog nedostatka prostora bitno skratili, ali i na njezinoj nesobičnoj pomoći koju za svoje mogućnosti, prečesto pruža drugima. Nadamo se da će se i njezina, ne baš zavidna situacija, poboljšati.

Suputnica, "mila moja"

Po narodnosti je Lihtenštajnka. Po konfesiji katolkinja. Po moralnim i etičkim vrijednostima zauzima mjesto tik do moje bake. A baka je legenda. U Hrvatskoj ima u međuvremenu ne malo broj dobrih prijatelja i poznanika. Njezinu se ime već spominjalo u hrvatskom tisku, o njoj se ne jednom govorilo na hrvatskoj radiovalnoj postaji Čazma, a osobno je bila i gošćom na bjelovarsko-bilogorskom radiju. Kad se prvi puta 1992. godine spremala putovati u Hrvatsku njeni su roditelji, braća i sestre sumnjali u njen zdrav razum.

Taj prvi puta u Hrvatskoj zapamtila je po samoljepljivim trakama zaliđejpljenim na prozorskim staklima u Prečkom, u Zagrebu. I zbog toga je preživjela psihozu straha. Taj prvi puta u Hrvatskoj primijetila je i rekla svojem suputniku slijedeće: "Čuj, ovdje ne vidim lica onih ljudi koje kod nas zovu Jugos!" Taj je prvi puta zapamtila pogotovo i po tome jer ju je u svojem skromnom domu jednog malog moslavčkog sela u svoje toplo krilo posjela tada sedamdesetogodišnja starica i pogladila njenu lijepo lice svojom hrapavom rukom i razdrago rekla: "Mila moja."

Dan nakon zadnjeg raketiranja Karlovca iz pravca Turnja Lihtenštajnka je sa svojim pratiocem prolazila kroz isti grad. U kojem je bila zaustavljena od strane hrvatskog policijskog vojnog vozača koji je rekao: "Tamo su u tom pravcu, oko dva kilometra zračne crte oda-vde. A čujte, sad kad razgovaramo ovak mogu opaliti po nama, zato dajte gas, i u prvom raskršću skrenite na lijevo. Gas, gas, ne zaustavljajte se!" Tada je bila možda najbliže opasnosti te vrste, a samo zato jer je igrom slučaja "bila na hrvatskoj strani".

Yvonne Heeb je ime te žene koja se aktivno i sa svojim skromnim mogućnostima u društvu svojeg životnog suputnika uključila u pripovijedanje mrve istine o Hrvatskoj kakvu ju je ona osobno doživjela. Hrvatsku je do sada, pored dobrog dijela Bjelovarsko-bilogorske županije i zagrebačkog područja, prokrstarila obalom Istre, otocima Krk, Cres, Veli Lošinj, Pag, Brač i Šolta, a u Zadru joj je prošlog ljeta bilo dozvoljeno da prostim okom vidi posthumne ostatke Sv. Šime. Sve ostale lijepe produkte sanjanja doživjela je sanjujući na javi pored slapova Plitvičkih jezera.

U prvim trenucima susreta s hrvatstvom u Lihtenštajnu u doba mraka u Hrvatskoj, Yvonne je prvo bila voljna peći čevapčice ispod hrvatskih šatri na cestama Lihtenštajna i time pomoći ljudi-

ma koje nije znala. No onda su dolazile puno veće Hrvatice nego "što je ona sama bila" i gledale istu strankinju ispod oka. Odozgora. Kao ono: A ko je sad pak ova? A kaj dela tu? Ondak su si gospe sjele i ogovarale.

U svakoj raspravi o Hrvatskoj sa svojim sunarodnjacima, jer je sama iz osobnog iskustva dovoljno poznavala hrvatski teren, usuđivala se uvijek argumentirati s valjanim činjenicama koje su pomagale njenim sugovornicima da si daju vremena još jedanput promisliti o onome što su izrekli o predmetu kojeg ne znaju. Ovdašnji tisak objavio je jedan puta i njeno pismo prosvjeda, a na istu temu, što je pak

rezultiralo time da u svojem poštanskom sandučiću pronađe neljubazno i anonimno, na nju adresirano, pismo upozorenja.

Najsvjetlje točke u zauzimanju za promicanje barem mrvice hrvatske kulture i umjetnosti bile su svakako organiziranje izložbe slika hrvatskog majstora naive iz Francuske, gospodina Borisa Krunića u njezinoj galeriji te potom ugošćavanje u svojem domu hrvatskog akademskog slikara Zdravka Đereka i organiziranje njegove izložbe u Vaduzu. Jedan od znakova koji će još dugo biti spomen na prisustvo tog slikara u Lihtenštajnu je i njegova slika Majke Božje s Kristom u naručju u privatnoj kapelici obitelji Quido Heeb u lihtenštajnskom Ruggellu. U istoj kapelici nalaze se i tri minijaturna drvena kipa (Sv. Antun i dva anđela) izrađene rukom hrvatskog akademskog kipara Roberta Zdarileka a to se i opet dogodilo posredstvom Yvonne Heeb i financijske potpore komisije za kulturu općine Ruggell za koju se Yvonne izborila. Vrijedno je spomena da su i neki tadašnji članovi Unije Hrvatska - Lihtenštajn bili prisutni na posvećenju ovdje spomenute kapelice. Yvonne Heeb je bila i ta koja je "sredila stvar" u Kneževom dvoru a nakon tog sređivanja slijedio je prijem dva hrvatska slikara i njezin osobni u Kneževom dvoru od Kneginje Marije Lihtenštajnske. To je bilo u isto vrijeme kada visoka hrvatska delegacija na čelu sa prof. dr. Zdenkom Škrabalom zbog nekih svojih propusta, kako smo bili obaviješteni, nije bila primljena u isti dvor na onom lihtenštajnskom briježu. Detaljnije o tom predmetu mogao bi pripovijediti jedan drugi, vrlo važni, lihtenštajnski Hrvat!

I na kraju budite pozdravljeni dragi čitalaštvo sa onim čuvenim bjelovarsko-navigačkim: Drž! - Ne daj!

Vlado Franjević

TRYTHONUS VAM DAJE POTPUNO NOVI

DIABOLUS IN MUSICA
ČASOPIS GLAZBENE ŠKOLE
VATROSLAVA LISINSKOG U BJELOVĀRU

BROJ 9

VELJAČE 2000.

POGLEĐ NA SVIJET

MALI GRIJESI
VELIKOG MOZARTA
GIBONNI: I JA IMAM
SVOJE ŠAMANE
HOMOSEKSUALIZAM
– LJUBAV ILI BOLEST?

Vaterlan

AZ 9490 Vaduz - Nr. 99

MIT AMTLICHEN PUBLIKATIONEN - VERL

Kroatische Zeitschrift berichtet
über Liechtensteins Kulturschaffen

JOSEF FROMMELT, PRED-
SJEDNIK EUROPSKE UNIJE
GLAZBENIH ŠKOLA
LIECHTENSTEIN

LIDRANO '98, KRIŽEVCI

"Trythonus - Diabolus in Mu-
sicis", eine Zeitschrift der
Schüler der Musikschule Vatro-
slav Lisinski in Bjelovar, Kro-
atien, die erscheint,

Auch ein Beitrag aus Liechtenstein enthalten

Vereinigungen (Kroatischer Schrift-
stellerverband, Kroatischer Journali-
sterverband und Verband der Schau-
spielerkunst Kroatens) organisiert.
Die Grundaufgabe dieses Treffens ist
die Förderung des literarischen, so-
zialen und journalistischen Schaffens
der Schüler des Real- und Reali-
terarischen

Trythonus" ist
1991 die Mu-
istik und die
Literatur in der Mu-
sikschule Bjelovar
begonnen. Seit
dem Jahr 1992
wurde die Zei-
tschrift von den
Schülern der Mu-
sikschule Bjelovar
herausgegeben.

Durch die Vermittlung
der Gattin Yvonne Heeb
bekam "Trythonus" eine Chanc-
e, über einen Teil
der liechtensteiner
Musikschule zu berichten.

Die Förderung des literarischen, so-
zialen und journalistischen Schaffens
der Schüler des Real- und Reali-
terarischen

der Triesenberg
Schädelberg Art
Art

ist hieronimus
Musik ist eine
neuesten Aus-
Beitrag des
Marco

Josef
mit dem
sikma
Vi
D

ist hieronimus
Musik ist eine
neuesten Aus-
Beitrag des
Marco

der Triesenberg
Schädelberg Art
Art

ist hieronimus
Musik ist eine
neuesten Aus-
Beitrag des
Marco

Josef
mit dem
sikma
Vi
D

AKO
UZMEM U OBZIR DA JE
ELEKTROLIZOM CH₃COOH
CH₃⁺ + COOH⁻...

PRIJATELJI TRYTHONUSA,
ŠVICARSKA

NOVINAR, RANO UJUTRO

A C

uće
čitati sa znat-
adnika).

u se, stoga, da
bojite cvijet

SVET
interval tek treba "
noš

m samog
njem ravnatel-
e škole i mojim
treba posebno
"Što mislite o
je: "Takvo što
e, valjda, jedina
vatskoj koja ima
članci zrell, vrlo
mogli biste
učnjake da
ili. Već je i
zovan (i ja
potrebljavao
alovaru!). Ne
tonus nestane
na njemu sve
amsava. Mogli
povezati sa
glazbenih škola

a ozbiljno razmis-
mr. Magdića, koji
Bjelovar posjetio
dvadeset godi-
ja - iz Bjelovara je
ne otišao na Muzičku
u Sarajevo, a od ne-
jih u Zagreb - te u
lazbenoj školi održao
enjoj glazbi.

kako će mi sam mr.
ic 20. svibnja, prigodom
ino mjeseta u Glazbenoj
no manje "svog djela iz
zivci -" (koje
daju od ovoga,
kad nisam dao
časopise sred-
Bjelovaru - e,
ujem ljudi, i
vječ uopće ne
Ne bježim od
azgovarao sa
me ne ljuti,
A goje će ta
su mi dečki

mom Mladenu
dalje! Tvoj Jos
ovog osvrta m
glavnoj ured
nateljici Glaz
i dacima ko
poručiti: "Dra
čast, samo tako dalje!

MLADEN MEDAR

NOVINARI TRYTHONUSA
NAJBOLJI PLESNI PAR U
DVORANI

TRNORUŽICE I TRNORUŽCI, 1999.

Naslovna stranica 5. broja časopisa
"Trythonus" s maskotom Trythonusa (crtež
akademskog slikara Franje Matešina) i od-
jomkom skladbe "Oluja" skladatelja Josipa
Magdića, nekadašnjeg ravnatelja bjelovarske
glazbene škole. Skladba završava - tritonu

Vozačica TRYTHONUSA - U MAĐARSKOJ

GDJE JE MARINA?

- krvotoka: niski i visoki tlak, smetnje cirkulacije, itd.,
- hormona: štitna, nadbubrežna žlijezda itd.
- kod alergija: astma, polenska groznica, neurodermitis itd.
- kod psihičkih poremećaja: nešanica, srčana neuroza, želučana neuroza, reaktivna depresija itd.
- kod neuroloških poremećaja i vrtoglavice
- kod bolesti ovisnosti: npr. prekomjerna težina, odvikanje od pušenja itd.
- kod mnogih ginekoloških i trudničkih poteškoća
- sportske povrede zaciđuju uz akupunkturu najčešće brže i bolje
- kod djece se terapija vrši laserom a ne iglama kod grčeva, bolova, rasta, zacepljenosti, mokrenja u krevetu, debljine, smetnji koncentracije, ako je djete hiperaktivno, kod straha i plačljivosti, zamuckivanja, alergija itd.

Kako djeluje akupunktura?

Neki bolesnici osjećaju olakšanje neposredno ili nekoliko minuta nakon akupunkture. Drugi tek nakon nekoliko dana. Nakon akupunkture poteškoće nerijetko postanu još izraženije kako bi ubrzo došlo do osjetnog poboljšanja.

U određenim slučajevima prođe i više mjeseci prije nego pacijent osjeti poboljšanje.

Valja naglasiti da kod određenih bolesti češće ne dolazi do potpunog nestajanja poteškoća ili bologa, već do njihovog znatnog smanjenja. Time se znatno poboljšava kvaliteta života bolesnika. Ono što je nekada svakodnevni život pretvaralo u pakao postaje nešto čega je pacijent svjestan ali može s tim normalno živjeti.

Pokriće troškova

Zdravstveno osiguranje (Krankenkasse) preuzima troškove liječenja akupunkturom. Akupunktura je uvrštena na listu metoda koje se plaćaju. Opseg osiguranih terapija može dosta varirati ovisno o vrsti police stoga je preporučljivo upitati direktno kod svog osiguranja.

Viši slučaj je htio...

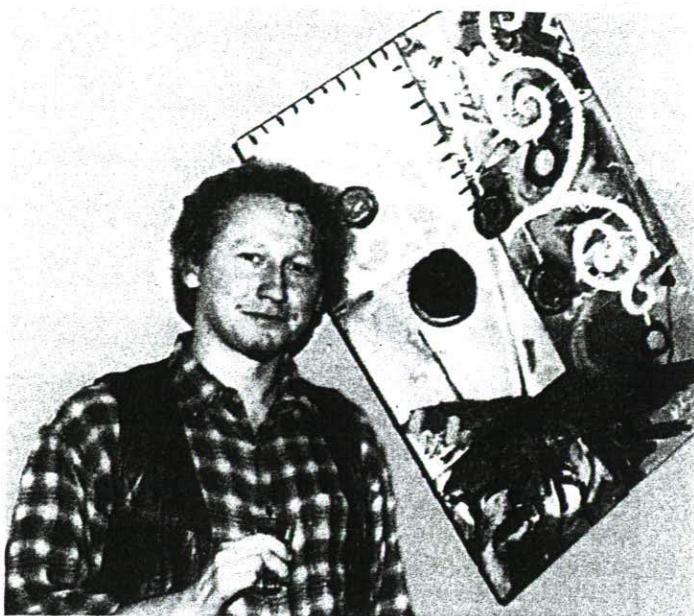
Piše: Vlado Franjević

Dužan sam obavijestiti čitatelje i ženskog i muškog roda da je oglas objavljen u zadnjem broju D-a ostao samo likovno-grafički obrađena mrlja jer nisam i neću aktivno sudjelovati u Aarau na izložbi "Innen und Aussenraeme". "Viši je slučaj htio" da objavljeni oglas samo djelomično odgovara istini.

U cijelu sam priču o Aarau ušao kroz velika vrata. Pozvan od jedne odnosno dvije organizatorice cijele kulturne manifestacije. To sam razumio između ostalog i kao kompliment mojem dosadašnjem likovnom radu i svakakvom još kulturnom zalaganju. Pričalo se o tome kako će se za izradu i realizaciju svakog našeg, za cijelu finalnu stvar akceptiranog projekta od strane organizatora, naći sponzori. Pokušao sam više nego aktivno i nesebično sudjelovati u ovom projektu. Što se od početka prihvaćalo kao vrlih hvala vrijednim činom. Pored toga što sam pokušao "ubaciti u igru" neke lihtenštajnske elemente, a koji su mogli sudjelovati u cijelom projektu svojim sufinciranjem i sponsorstvom, dogodilo se da su organizatorice sa svojom pratnjom te mojom posrednošću bile prvo pozvane u Zürich, a zatim u Bern od strane najviših hrvatskih diplomatskih predstavnštava u Švicarskoj. Mislio sam da nije loše pokušati napraviti i ovdje malo slobodnog mesta za poboljšanje komunikacije i sklapanje novih kontakata između domaćina i nas. Zahvalan sam stoga vodećim ljudima naših diplomatskih predstavnštava, dakle ljudima Veleposlanstva iz Berna i iz Konzulata u Zürichu. Jer su mi vjerovali...

Slijedile su dvije prometne nesreće u kojima je jedna od organizatorica ipak preživjela. Ta ista je upravo ona koja me je pozvala u sam projekt. Poslije tih nesreća gospodica je odustala od suorganizacije, a neki od umjetnika koji su od iste gospodice bili pozvani u projekt automatski su odustali tamo sudjelovati. Ja nisam bio među tima.

Htio sam konačno zaključiti stvar s pripremama i znati na čemu sam prije ljetovanja u najljepšoj nam Lijepoj našoj. Telefonirao sam im, pisao papirnata i elektronska pisma, slao golube pismeno. Napisao sam i jedan trivijalan tekst i uljedno pitao što misle o istome, a kako bih ga mogao doraditi prije nego isti pročitam javnosti. I to je bilo to. Bio sam "preagresivan"! Odjedanput je i moj drugi projekt, koji je bio na početku uz suglasnost kantonalne policijske komande u Aarau prihvaćen za realizaciju te u kojemu sam preko puta sjedišta iste komande htio "uhapsiti" jednu cijelu malu šumu drveća, bio "preagresivan". Hm. Preagresivan? Hm. Provokativan možda, ali - preagresivan!? Zaključujem: To je valjda tak kad umjetničke manifestacije budu organizirane od strane psihologa i fizioterapeuta! Nakon tih i takvih igri bez granica odustao sam sudjelovati sa svojim video prilogom. Iako znam da tim činom nisam ništa pokrenul u

kozmosu dosljedan sebi i višim vibracijama drugačije nisam mogao. Veseli me ipak da će pored nastupa Dragice Rajčić, književnice, posredstvom Veleposlanstva, na kulturnoj manifestaciji u Aarau opet propjevati "Chorus Croaticus".

Za dobru mi utjehu ostade ljetovanje u Hrvatskoj. Mozaik slika i ugođaja. Prijatelji i rođaci. Martinac... Čazma... Bjelovar... Zagreb... Bojana... Zadar...

U Liechtensteinu ništa novog. Šefica uredništva novinskog nedjeljnika spominje i opet "Serbokroatisch". To me više ne čudi. Pored svih onih stvari koje je ova ratna dopisnica iz Sarajeva prije pisala, u smislu "HDZ - desno ekstremna hrvatska stranka"! I sve ono "o autoritarno-diktatorskom hobby-povjesničaru"! To me više ne čudi.

Čudi me šutnja i strah Hrvatica i Hrvata. Ja ne bum više ovđe nikoga učil kojim jezikom pričaju Hrvatice i Hrvati i ne bum nikoga nagovaral da si kupi "kinder-jaje" u kojem se isto da pročitati o razlikama onih dvaju jezika, a kamoli da će neko me nuditi bilten o dokazima kojeg je priredio hrvatsko Veleposlanstvo sa skupljenim informacijama o važnim svjetskim institucijama i lingvistima, a koji razlikuju ova dva slavenska jezika. Tko zna što će opet u tom smislu poduzeti drugi, važniji Hrvati u Liechtensteinu. Recimo važni čovjek Hrvatskog svjetskog kongresa i važni čovjek unije one.

U međuvremenu sam izlagao u blizini Altstättena (SG). A što je i opet u zemlji Švicarskoj. Izložba se zvala "Idee: Scholle", a bila je, s barem 1.500 posjetitelja u tri ljetna tjedna, svakako jedna od najuspješnijih na kojima sam do sada imao čast sudjelovati! To dokazuje svakako i reportažni zapis o izložbi na austrijskoj, državnoj, televizijskoj postaji ORF.

Pa sad, kaj da vam velim, nije to samo tak! Što bi rekli Francuzi "C'est la vie! C'est très fantastique et jolie vie!" Ajd živjeli.

Umjetnik svjetske reputacije, Hrvat iz dijaspora,
Anton Cetin u Lichtensteinu

Razgovori o umjetnosti u ateljeu

Piše: Vlado FRANJEVIĆ

Imao sam čast sredinom veljače ove godine, u skromnom mi domu ugostiti jedno od najprominentnijih imena umjetnika hrvatske dijaspore gospodina Antona Cetina iz Toronto. Cetin je našao vremena i volje svratiti iz Njemačke u Liechtenstein na putu za Hrvatsku, a preko Barcelone.

U Njemačkoj je pospremio svoju izložbu u izložbenom prostoru Daimler Cryslera, u Barceloni posjetio prijatelja iz pariških vremena i napravio važne poslovne poteze sa jednom od vodećih grafičkih izdavačkih kuća u Evropi, a u Hrvatskoj, u Čazmi, potpisao je ugovor s gradskim poglavarstvom u kojem stoji da će u tom moslavačkom mjestu biti otvorena galerija Antona Cetina i u sklopu iste njegov atelje.

Onako, na časak, svratio je i u Liechtenstein da vidi što, gdje i kako radim. Nas dvojicu vežu neke stvari, bića, pojave i geografske lokacije. Cetin je rođen u susjednom selu mojeg rodnog sela i o njemu sam još kao klinac slušao priče moje bake. Upoznali smo se osobno tek 1997. na izložbi "Hrvatski obzori" u Zagrebu u Muzejsko-galerijskom Centru "Klovićevi dvori". To je trebala biti (a ne zna se da li je uistinu to i bila) izložba vodećih umjetnika hrvatske dijaspore iz cijelog svijeta. Da

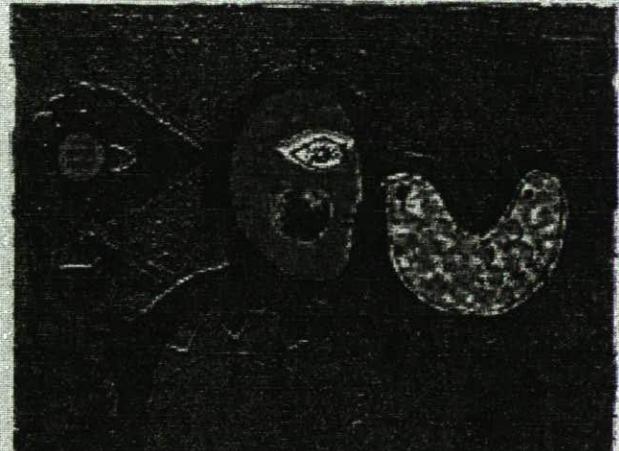

Anton Cetin rođen 1936. u Bojani, Hrvatska. Godine 1964. diplomirao je na hrvatskoj Akademiji likovnih umjetnosti (grafički odjel) u Zagrebu. Od 1966-1968. živio je i radio u Parizu, a nakon toga sve do danas živi kao slobodni umjetnik u Toronto, Kanada. Do sada je svoje radove izlagao širom svijeta na više od 80 samostalnih i 150 skupnih izložbi. U Njemačkoj i Kanadi snimljena su dva dokumentarna filma o njegovom radu i dijelu. Za svoj je dosadašnji rad Cetin dobio više nagrada i priznanja.

dodam i to, na istoj su bili izloženi i radovi Sandija Paučića (likovna skupina "Krvata") iz Švicarske!

Mislio sam stoga da ne bi bilo loše pozvati predstavnike hrvatskih ustanova u Švicarskoj i privatne osobe, a koje bi se možebitno veselile susretu s vrlim gospodinom Cetinom. Na svekoliko zadovoljstvo i na čast meni kao organizatoru ovog susreta i razgovora o umjetnosti, a što razumijevam i kao podršku mojim dosadašnjim nastojanjima us-

postavljanja kulturno-umjetničkih mostova na svim mogućim razinama, mojem su se pozivu odazvali generalni konzul Republike Hrvatske u Švicarskoj gospodin Slavko Novokmet, predsjednik Hrvatskog svjetskog kongresa za Europu Vinko Sabljo sa suprugom, povjesničar umjetnosti i ravnatelj galerije Arte-stade u Vaduzu Thomas E. Wanger, umjetnik i predavač na višoj likovnoj školi u St. Gallenu Daniel Stiefel, umjetnica Myriam Bargetze-Köys-

ürenbars, i Baron Bernhard von Wüllerstorff-Urbair i Marijan Marijanović, glavni urednik "Dijaspore".

Dr. Wieslaw Piechocki, profesor na Gimnaziji u Vaduzu, svakako je htio upoznati Antonu pa ga je pozvao na "čašu razgovora" i s njime dogovorio mogući susret u Torontu u travnju. Dr. Šimun Šito Ćorić, pri našem zadnjem susretu u Bernu, izrazio je željenje što nije osobno mogao doći pozdraviti Cetina, svojeg dobrog znana.

Gospodja Blagica Alilović ispričala se najljubaznije jer je bila sprječena doći. O našem druženju je Gerolf Hauser napisao novinski članak u liechtensteinskom dnevnom listu "Liechtensteiner Volksblatt" pod naslovom 'Međunarodni umjetnički susret u ateljeu Franjević'.

I s time je, za sada, ova skromnost druženja sa Cetinom poprimila dimenziju pauze. Ta pauza će prestati trajati već ovog ljeta kad ću se družiti s Cetinom u Hrvatskoj, gdje ćemo obojica biti aktivni. Za sada, samo na paralelnim kolosijecima!

Bezvezna šljokica, umjesto točke: "Neka živi neizvjesnost" rekoše patuljci, i predaže rasti u vrtu punom makova.

Životne priče, sudbine & isповijedi

arena

sirena

No - Broj 2104 • 12. 4. 2001. • Cijena 12 kuna

Franjević se 1992. godine oženio Yvonom, s kojom ima kćer Tainu

Uspješni ljudi

ostalima u St. Gallenu. Švicarci su me sumnjičavno gledali kad bih rekao da dolazim iz Hrvatske. Bio sam valjda jedini koji nije rekao da dočekuje Jugoslavije - prisjeća se Franjević.

U švicarskom St. Gallenu upoznao je Yvonne Heeb iz Liechtensteina s kojom se oženio 1992. godine i dobio kćer Tainu. Počeli su živjeti u njenoj domovini, a Vlado se, uz slikanje,

Slikar i pjesnik iz Liechtensteina

■ Njegova majka radila u Švicarskoj, a mali Vlado Franjević ostao je u Hrvatskoj živjeti s bakom i djeđom u Martincu kraj Čazme. Živjeli su u vrlo skromnim uvjetima, a Vlado je završio školu primjenjenih umjetnosti u Zagrebu i sa 26 godina otišao živjeti s majkom u švicarskom St. Gallenu.

- Nisam govorio strane jezike i nisam imao radne dozvole, te sam se osjećao izgubljenim u polusvemiru. Svoje probleme rješavao sam zatvoren u dvadeset kvadratnih metara u kojima smo mati i ja stanovali, i tamo sam napravio masu "uzaludnih" skica i pisao stihove - govorio o svojim počecima u Švicarskoj 37-godišnji Vlado Franjević.

No, do danas je Franjević svoja likovna djela izlagao u St. Gallenu, Ženevi, Monaku, Wiesbadenu u Njemačkoj te Zagrebu.

- Tek nakon kraćeg boravka kod polusestre, koja živi u Englesku u blizini Oxforda, naučio sam nešto engleskog jezika i počeo se družiti s

počeo baviti i novinarstvom u Hrvatskom dijasporskom listu.

Osim toga, ove ga godine čekaju tri izložbe. Prva će biti u svibnju u Vaduzu, gdje će predstaviti i svoju prvu zbirku pjesama na njemačkom jeziku. Nakon toga, u lipnju, zajedno s lihtenštajnskim kolegom Arnom Oehriem izlaže najprije u gradskom muzeju u Bjelovaru, a zatim u Konzervatorskoj galeriji u Splitu.

Vlado Franjević (sredina) s pjevačem Ibricom Jusićem i dr. Šimunom Sitovićem Čorićem